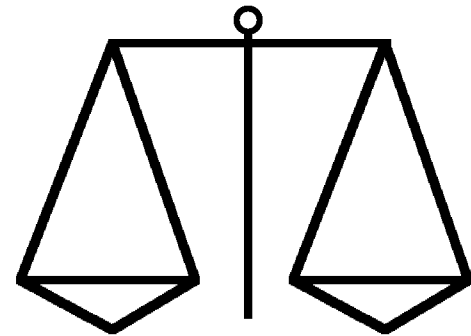

**SĄD APELACYJNY
W KATOWICACH**

- BIULETYN -

nr 3 - 4 / 96

Katowice 1996

S P I S T R E Ś C I

I.

Orzeczenia w sprawach karnych
str. 1 - 6

II.

Orzeczenia w sprawach cywilnych
str. 7 - 10

III.

Orzeczenia w sprawach z zakresu prawa pracy
i ubezpieczeń społecznych
str. 11 - 14

I.

Orzeczenia w sprawach karnych

- 1.** Zażalenie na postanowienie wydane na etapie postępowania jurysdykcyjnego przez Sąd w trybie art. 199 k.p.k. nie przysługuje i jako takie jest niedopuszczalne z mocy ustawy.

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 18 grudnia 1996r.
sygn. akt II AKz 336-338/96

- 2.** Stosowanie art. 344 § 2 kpk w stosunku do osób, którym przedstawiono zarzut i następnie postępowanie wobec nich zostało umorzone - jest niedopuszczalne. Decyzje prokuratora o umorzeniu śledztwa mogą być zaskarżone w trybie art. 280 i 288 kpk, a instytucja art. 344 § 2 kpk nie może służyć zastępowaniu trybu zaskarżenia, przewidzianego w innych przepisach szczególnych.

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 23 października 1996r
sygn. akt II AKz 293/96

- 3.** Kodeks postępowania karnego nie przewiduje zażalenia na postanowienie uchylające zarządzenie o poddaniu oskarżonego obserwacji w szpitalu psychiatrycznym. Z kontekstu normatywnego przepisu art. 184 kpk wynika, że zażalenie przysługuje tylko na decyzje pozytywne tj. "o skierowaniu na obserwację" i "o przedłużeniu jej okresu", a nie na decyzje negatywne.

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 7 lutego 1996r.
sygn. akt II AKz 54/96

4. Zona ojca, osoby represjonowanej (macocha) nie jest rodzicem w rozumieniu przepisu art. 8 ust. 1 in fine ustawy lutowej, nawet wówczas, gdy faktycznie wykonywała w sposób staranny władzę rodzicielską nad nim w związku ze śmiercią jego naturalnej matki i to niezależnie od istniejącego stosunku przysposobienia, bądź jego braku, a tym samym nie należy ona do kręgu osób, które na podstawie wspomnianego przepisu uprawnione są do występowania z określonym tam roszczeniem odszkodowawczym przeciwko Skarbowi Państwa.

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 21 maja 1996r.
sygn. akt II AKo 38/96

5. Zestawienie treści przepisów art. 211 § 2 kpk i art. 222 § 1 kpk wskazuje, że czas zastosowanego przez Sąd Rejonowy tymczasowego aresztowania nie może przekroczyć 3-ech miesięcy. Wykładnia tych przepisów dopuszcza interpretację, że Sąd Rejonowy stosujący tymczasowe aresztowanie może wydać kilka kolejnych postanowień z oznaczeniem konkretnego czasu trwania tegoż środka zapobiegawczego z tym jednakże, że nie może on przekroczyć łącznie 3 -ch miesięcy:

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 9 października 1996r.
sygn. akt II AKo 379/96

6. Uprawnienie obrońcy do wnoszenia zażaleń uzależnione jest od uregulowań dotyczących uprawnień przyznanych oskarżonemu i ograniczone dodatkowo obowiązkiem przedsięwzięcia czynności procesowych wyłącznie na korzyść oskarżonego (art. 77 § 1 kpk). Skoro więc uregulowania prawne nie przewidują dla oskarżonego dopuszczalności zaskarżenia decyzji o wyznaczeniu lub odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu - to oczywistym jest, że uprawnienia takie nie przysługują również prawnemu pomocnikowi oskarżonego (obrońcy).

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 14 sierpnia 1996r.
sygn. akt II AKo 268/96

7. Zasadę niezmienności składu Sądu stosuje się również w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie, bądź zatrzymanie, a także za represje z powodu działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Sprawy te Sąd rozpoznaje na rozprawie (art. 488 § 2 kpk i art. 8 ust. 3 ustawy z 23.II.1991r. Dz.U.Nr 34, poz. 149). Jeśli więc rozprawę prowadzi się w dalszym ciągu mimo zmiany składu Sądu bez wyraźnie oświadczonej zgody stron - postanowienie kończące sprawę podlega uchyleniu z przyczyn określonych art. 388 pkt 2 kpk. (Takie samo stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Krakowie w 1995r.)

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 18 lipca 1996r.
sygn. akt II AKo 17/96.

8. Zauważyć należy, że samo tylko sporządzenie i przechowywanie materiałów pisemnych, zawierających krytyczną ocenę ustroju PRL i polityki ówczesnych władz - zwłaszcza jeśli nie wiązało się z ich upowszechnieniem, bądź innym wykorzystywaniem dla celów politycznych - nie stanowi działalności niepodległościowej o jakiej mowa w art. 1 ustawy z 23 lutego 1991r. - Dz.U.Nr 34, poz. 149. To, że postępowanie takie nierzadko spotykało się z represją karną wynikało z faktu, że w realiach ówczesnego prawa i państwa za niebezpieczne uznawano nie tylko aktywne działanie opozycyjne (niepodległościowe), ale także takie, które było wprawdzie wyrazem wolności do przekonań politycznych, to jednak nie przybierało cech działalności politycznej.

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 12 grudnia 1996r.
sygn. akt II AKo 334/96

9. Na gruncie art. 57 kk nawet w przypadkach określonych w § 1, sąd orzekający nie jest zobligowany do nadzwyczajnego złagodzenia kary. Decyzja w tym zakresie zależy każdorazowo od uznania sądu i jest orzeczeniem o karze. W odniesieniu do przepisów odwoławczych ma to takie znaczenie, że orzeczenie sądu podjęte w tym zakresie, jako orzeczenie o karze podlega ocenie nie w kategoriach obrazy prawa materialnego (art. 387 pkt 1 kpk), lecz ewentualnej rażącej niewspółmierności kary (art. 387 pkt 4 kpk).

Wyrok SA w Katowicach z dnia 12 grudnia 1996r.
sygn. akt II AKA 373/96

10. Oceny moralne dokonywane na gruncie § 2 art. 148 kk nie mogą prowadzić do próby usprawiedliwienia samego zabójstwa, bo rzecz jasna ono żadnego usprawiedliwienia nie znajduje, lecz do usprawiedliwienia afektu, w którym sprawca działał i który nie wyłącza przestępności jego czynu.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 24 października 1996r.
sygn. akt II AKA 276/96

11. Nie stanowi obrazy przepisu art. 323 kpk będącego w istocie rzeczy wyjątkiem od treści art. 321 § 1 kpk i art. 388 pkt 9 sytuacja, w której oskarżony, który złożył już wyjaśnienia, co do którego uchylono tymczasowe aresztowanie informując precyzyjnie o terminie kolejnej rozprawy oraz treści art. 323 kpk zaniechał stawienia na nią, zachowując się w sposób analogiczny do opuszczenia sali rozpraw, czym wykazał wolę nie uczestniczenia w kolejnej fazie postępowania przed sądem, przy czym sąd meriti nie musi sprawdzać już w tym wypadku powodów owego niestawienia, skoro osoba taka odpowiadając z wolnej stopy miała wszystkie możliwości zawiadomienia tego sądu o ewentualnych obiektywnych po temu przeszkodach, co stwarza domniemanie, iż takie nie wystąpiły.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 19 listopada 1996r.
sygn. akt II AKA 314/96

12. Dyżurny Komisariatu policji niezależnie od swego stopnia służbowego pełni funkcję związaną ze szczególną odpowiedzialnością w rozumieniu przepisu art. 240 pkt. 1kk. Między przepisem art. 240 pkt 1 kk i art. 239 § 3 kk zachodzi pozorny zbieg przepisów nie uzasadniający potrzeby korzystania z instytucji określonej w przepisie art. 10 § 2 kk.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 22 sierpnia 1996r.
sygn. akt II AKA 136/96

13. Sprawca, który w sposób typowy dla jednej z form rozboju dokonuje zaboru mienia w przekonaniu, iż egzekwuje dług innej osoby, w sytuacji gdy mienie to nie stanowi własności dłużnika, wartość zabranych rzeczy zdecydowanie przekracza wysokość potencjalnego długu, a on sam nie dołożył jakichkolwiek starań, aby w/w okoliczności sprawdzić zachowaniem swoim wyczerpuje znamiona zbrodni określonej w przepisie art. 210 kk, a nie znamiona występku z art. 167 kk, bowiem nie zmierza on w ten sposób do zaspokojenia uzasadnionych roszczeń.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 9 maja 1996r.
sygn. akt II AKA 97/96

14. Odebranie oświadczenia woli za jakie należy uznać wniosek o ściganie o czyn z art. 168 kk popełniony na osobie małoletniego, od jego rodzica pozbawionego prawomocnie władzy rodzicielskiej – nie wywołuje przewidzianych w tym zakresie przez ustawę skutków prawnych.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 17 grudnia 1996r.
sygn. akt II AKA 372/96

15. Obligatoryjną karę pozbawienia praw publicznych po myśli art. 40 § 1 kk orzeka się również wobec obcokrajowca.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 3 października 1996r.
sygn. akt II AKa 229/96

16. Sprawcy, działając wspólnie i w porozumieniu, jednocześnie podjęli działania w stosunku do 2-ch pokrzywdzonych, przy czym w trakcie dynamicznego zajścia automatycznie wykształcił się podział ról między nimi. Oskarżeni stosując gwałt wobec pokrzywdzonych działali w różnych konfiguracjach, przy czym materiał dowodowy w żaden sposób nie pozwala na ustalenie, iż każdy z nich stosował gwałt wobec każdego z pokrzywdzonych. Okoliczności te przemawiają przeciwko przyjęciu, że oskarżeni dwukrotnie wypełnili istotę rozboju odrębnymi czynnościami wykonawczymi, było to bowiem jedno zdarzenie, spójne wewnętrznie, pozwalające na przyjęcie, iż wszyscy oskarżeni akceptowali cały zespół znamion przestępstwa z art 210 § 2 kk, niezależnie od konkretnie wykonywanych przez każdego z nich czynności.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 3 października 1996r.
sygn. akt II AKa 250/96

II.

Orzeczenia z zakresu prawa cywilnego

1. Zmiana umowy przewozu polegająca na wskazaniu innego odbiorcy przesyłki nie prowadzi automatycznie do zmiany postanowień w zakresie opłacenia przewoźnego, obciążającego z reguły, przy braku odmiennych uregulowań, nadawcę; może jednak prowadzić do powstania dodatkowych należności przewozowych z tytułu wydłużenia trasy, zajęcia torów itp., które ponosi odbiorca.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 12 marca 1996r.
sygn. akt I ACr 20/96

2. Pozasądowy dział spadku, w skład którego wchodzi własnościowe prawo do lokalu spółdzielczego, nie może stanowić dowodu przyznania tego prawa, w przypadku niezachowania formy aktu notarialnego i tym samym nie ma wpływu na ocenę zachowania terminu z art. 228 § 1 Prawa spółdzielczego.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 26 marca 1996r.
sygn. akt I ACr 106/96

3 Przeprowadzenie rozprawy merytorycznej w sprawie rozwodowej pod nieobecność strony, która nie otrzymała odpisu pozwu jest niedopuszczalne, mimo wyrażenia przez tę stronę zgody na rozwód na posiedzeniu pojednawczym.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 27 marca 1996r.
sygn. akt I ACr 119/96

4. Ogrzewanie budynku i zapłata za to ogrzewanie są świadczeniami wynikającymi ze stosunku najmu. Stosowanie z tego tytułu przepisów regulujących sprzedaż, w rozliczeniach między najemcą a wynajmującymi, nie znajduje uzasadnienia.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 2 kwietnia 1996r.
sygn.akt I ACr 133/96

5. Wyrównanie szkody wierzycielowi spółki przez członka jej zarządu, który zaniedbał zgłoszenie wniosku o upadłość tej spółki nie może pozostawać bez związku z oceną tego, w jakim rozmiarze wierzyciel uzyskałby zaspokojenie w postępowaniu upadłościowym.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 2 kwietnia 1996r.
sygn. akt I ACr 128/96

6. Prawo zatrzymania przysługujące agentowi reguluje art. 764 k.c., który jako przepis szczególny wyłącza normę ogólną z art. 461 k.c. i tym samym zastosowanie tego prawa ogranicza się do zabezpieczenia roszczeń o prowizję oraz zwrot wydatków i zaliczek.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 9 kwietnia 1996r.
sygn. akt I ACr 831/95

7. Niepoprawienie wartości przedmiotu sporu w terminie otwartym do usunięcia braków formalnych pozwu i doprowadzenie przez to do nadania biegu sprawie w zakresie całości pierwotnego żądania skutkuje, zgodnie z art. 100 k.p.c., obciążeniem powoda kosztami procesu w części odnoszącej się do nieskorygowanej kwoty pozwu.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 25 kwietnia 1996r.
sygn.akt I ACr 182/96

8. Posiłkowy charakter przepisów k.c. regulujących umowę przewozu wyłącza stosowanie art. 792 k.c. do przewozu przesyłek towarowych środkami transportu kolejowego, który objęty został regulacją szczególną - prawem przewozowym.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 11 kwietnia 1996r.
sygn.akt I ACr 158/96

9. Uznanie pozwu, jako czynność procesowa, może być skutecznie odwołane aż do wydania orzeczenia opartego na tym uznaniu.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 12 stycznia 1996r.
sygn.akt I ACr 694/95

10. Przepisy art. 417 i nast. k.c. nie mają zastosowania do odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę powstałą wskutek niemożności zwrotu osobie uprawnionej majątku przejętego w wykonaniu kary konfiskaty, w razie uchylecia tej kary, a to wobec regulacji szczególnej przewidzianej w kodeksie karnym wykonawczym (art. 168 i nast. k.k.w.).

Wyrok SA w Katowicach z dnia 12 stycznia 1996r.
sygn. akt I ACr 738/95

11. Zasada autonomii stron zawierających umowę wyrażona w art. 358¹ k.c., wyklucza obowiązek akceptowania przez odbiorcę energii cieplnej podwyższenia opłaty za dostarczoną energię tak długo jak długo łączy strony umowa, określająca wysokość tej opłaty. Zarządzenia Ministra Finansów określające maksymalne wskaźniki podwyższania tych opłat mają analogiczny charakter jak cena maksymalna z art. 538 k.c.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 30 stycznia 1996r.
sygn. akt I ACr 860/95

12. Wyrok Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylający decyzję organu rentowego nie jest tożsamy ze stwierdzeniem naruszenia prawa, przez wydanie decyzji rentowej, ściganego w trybie postępowania karnego lub dyscyplinarnego. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie jest przełożonym organu rentowego w rozumieniu art. 418 k.c.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 13 lutego 1996r.
sygn. akt I ACr 877/95

13. Solidarna odpowiedzialność współników spółki cywilnej nie może być uchylona ani zmieniona w drodze czynności prawnej między współnikami.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 21 lutego 1996r.
sygn. akt I ACr 668/95

III.

Orzeczenia z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych

Tezy w sprawach roszczeń pracowniczych

1. Teza na tle art. 318 § 1 kpc

Nie jest dopuszczalne wydanie wyroku wstępnego, jeżeli sąd uzna roszczenie za bezzasadne. Wyrok wstępny może być wydany, gdy sąd uzna roszczenie powoda za usprawiedliwione w zasadzie.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 24 maja 1996r.
sygn. akt III APr 4/96

2. Teza na tle art. 444 § 2 kpc

Przepis art. 444 § 2 kpc rozróżnia niejako dwa rodzaje renty tj. rentę w granicach utraconych korzyści, tj. wyrównanie straty np. w zarobkach, wobec niemożliwości uzyskiwania ich w dotychczasowej wysokości, oraz renty z tytułu zwiększonych potrzeb - dodatkowej renty wynikającej z tego, że stan zdrowia poszkodowanego jest taki, iż nie jest w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb i musi korzystać z pomocy innych osób, ponosząc z tego tytułu dodatkowe koszty.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 24 maja 1996r.
sygn. akt III APr 5/96

Wyrok SA w Katowicach z dnia 24 maja 1996r.
sygn. akt III APr 7/96

3. Teza na tle art. 325 kpc.

Niedopuszczalna jest redakcja wyroku z której wynika, iż pozew jest częścią wyroku. Wyrok powinien zawierać dokładne rozstrzygnięcie o żądaniach stron, aby jego wykonanie nie nastroczało trudności.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 24 maja 1996r.
sygn. akt III APr 9/96.

Tezy z zakresu ubezpieczeń społecznych

1. Teza na tle art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy z 25.11.1996r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. Nr 25, poz. 137 z 1989r. ze zm.)

Skoro ubezpieczona jest macochą pracodawcy, a wykonując u niego pracę nie pozostaje z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, to nie jest osobą współpracującą w rozumieniu przepisów ustawy z 18.12.1976r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą i ich rodzin (tj. Dz.U. z 1989r. Nr 46, poz. 250 ze zm.). Tym samym w myśl art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy z 25.11.1986r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 1989r. Nr 25, poz. 137 ze zm.) podlega ubezpieczeniu jako pracownik.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 14 czerwca 1996r.
sygn. akt III AUr 130/95

2. Teza na tle art. 4 ust. 2 pkt. 4 ustawy z 25.11.1996r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. Nr 25, poz. 137 z 1989r. ze zm.) art. 4 ust. 2 pkt 2

Jakkolwiek dopuszczalna jest swoboda zawierania umów o pracę z członkami rodziny pracodawcy wspólnika spółki cywilnej to jednak z tej zasady wyłączona jest żona wspólnika.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 12 czerwca 1995r.
sygn. akt III AUr 193/95

3. Teza na tle art. 27 ustawy z 19.12.1975r. ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz j.g.u. (...) Dz.U. Nr 31, poz. 146 z 1983r. ze zm.) i § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z 29.01.1990r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek (...) Dz.U. Nr 7, poz. 41 ze zm.).

Pod pojęciem dochodu należy rozumieć nadwyżkę sumy przychodów nad kosztami ich uzyskania z uwzględnieniem podatku dochodowego. Zasadnie więc strona odwołująca, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pomniejszyła o kwotę amortyzacji sprzętu.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 27 lipca 1995r.
sygn. akt III AUr 1296/94

4. Teza na tle przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (...) Dz.U. Nr 10, poz. 49.

W sytuacji, gdy do wniosku o rentę inwalidzką dołączony zostaje dokument z którego wyraźnie wynika okres zatrudnienia, nie potwierdzony odrębnym zaświadczeniem pracodawcy, organ rentowy winien wezwać zainteresowanego

do usunięcia tego braku i przedłożenia stosownego dokumentu. Dopiero w przypadku niewykonania tego wezwania organ rentowy mógłby pominąć przedmiotowy okres przy ustalaniu okresu zatrudnienia.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 21 czerwca 1995r.
sygn. akt III AUr 83/95

5. Teza na tle art. 10 ustawy z 18 lipca 1974r.
o funduszu alimentacyjnym /Dz.U.Nr 45,poz.200 z 1991r/

Skoro ubezpieczona była poinformowana o braku prawa do pobierania alimentów w toku wypłaty świadczeń z funduszu, to kwoty przez nią pobrane pomimo zaistnienia tej okoliczności stanowią w rozumieniu art. 106 ust.2 ustawy z 14.12.1982r. o zep /Dz.U. Nr 40,poz. 267/ i rozumieniu art.10 ust.1 ustawy z dnia 18.07.1974r. o funduszu alimentacyjnym /Dz.U.Nr 45,poz.200 z 1991r./, świadczenie nienależne.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 27 lipca 1995r.
sygn. akt III AUr 310/95

6. Teza na tle art. 48 i 49 ustawy z 17.12.1974r.
o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa /Dz.U.Nr 30,poz. 143 ze zm./

Zasadnym jest pogląd, iż przekazanie uprawnień do dokonywania wypłaty zasiłków chorobowych zakładom pracy, które nie zgłaszają imiennie pracowników do ubezpieczenia społecznego /art.48 ust.1 ustawy z 17.12.1974r. o świadczeniach.../ nie zwalnia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - jako instytucji spełniającej gwarancje państwa w zakresie wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego nałożonych na niego przepisami ustawy z 25.11.1986r. o organizacji i finansowaniu(...) - obowiązków wykonywania zadań z ubezpieczenia społecznego (w tym wypłaty zasiłków) w sytuacji, gdy zakład pracy, któremu zlecono wypłatę zasiłku chorobowego, wypłaty tej nie dokonuje.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 27 czerwca 1995r.
sygn. akt III AUr 113/94
